

קהילה

עבר הווה עתיד

עדת

זאת בארץ היישוב של החילוניות

השחיטה אסורה ואת ברית המילה רוצים לאסור | האסלאם גובר ואנטי-יהדות מתעצמת
| החילונית היא הדת והמתירנות היא האידיאל | ובכל זאת זוכים יהודי שבדיה לפעילות
יהודית מוגברת ולהפחת רוח חיים בקהילה היהודית המקומית בשטוקהולם

אלחנן בינדר |

הפעילות היהודית בקרב בני הקהילה הניבה פירות מתוקים. היהדות מתחזקת ורבים מבני הדור הצעיר שלא מוצא מוסדות חינוך מתאימים להמשך לימודים במדינה עצמה, גולה למקומות של תורה. עם זאת ולמרות ההצלחה, נאלץ הרב הורדן להיפרד מבני קהילתו האהובים בשל דאגתו לחינוך ילדיו שבגרו והוזקקו למוסדות תורניים שאינם מצויים בשבדיה.

מקלט מס

את מקומו של הרב הורדן ממלא היום הרב יצחק נחמן, רבה של שטוקהולם, המכהן בתפקידו כשנה ומחצה. "הכרתי את הקהילה היהודית בשבדיה מזה שנים רבות כי כילד גדלתי תקופות ממושכות בשבדיה ואני גם דובר את השפה השבדית על בוריה. כשבקשו שאבוא לשמש בקודש כרב הקהילה נעניתי לאתגר", אומר הרב יצחק נחמן.

הקהילה מאורגנת מאוד ומסודרת. "הקהילה בנויה על תשלומי מס חבר לקהילה, החברים משלמים לקופת הקהילה אחוז וחצי מהמס שהם חייבים לשלם על פי ההצהרות למס הכנסה, על פי החוק שמאפשר לתרום אחוז וחצי וזה סכום די נכבד לעתים שמאפשר לרבים לחוש שייכות לקהילה.

"הרבה מאוד, ממש אלפים, מרגישים נמונות ומגלים רצון לתמוך בקהילה למרות שאינם שומרי תורה ומצוות. בבתי הכנסת האורתודוקסים יש מניינים כל בוקר לשחרית ומניינים בשבת. אנו גם עורכים ארוחת בוקר אחרי שחרית לאלו שצריכים ללכת לעבודה או

הקהילה היהודית בשבדיה מאוחדת תחת קורת גג אחת ויש בה מסגרות אורתודוקסיות לצד מסגרות קונסרבטיביות. חברי הקהילה היהודית בשטוקהולם, שבה מרוכזים רוב יהודי המדינה, מונים כ-4500 יהודים הרשומים כחברי קהילה מתוך אוכלוסייה יהודית של כ-9000 איש.

"בקהילה היהודית של שטוקהולם פועלים שני בתי כנסת אורתודוקסים", מספר הרב מאיר הורדן מהעיר מודיעין בארץ ישראל, שכיהן כרבה של שטוקהולם מטעם הסוכנות במשך כעשר שנים, "יש את בית הכנסת עדת ישורון ואת בית הכנסת עדת ישראל, מדובר בשני בתי כנסת פעילים מאוד ושוקקי חיים יהודיים במלוא מובן המילה".

הרב הורדן הגיע לשטוקהולם לאחר שהוסמך בארץ ישראל לרבנות והוראה, כדי לשמש כראש הכוללים הפועלים בבתי הכנסת. עם בואו לגור בעיר התמנה לרב בתי הכנסת ומשם בקשווהו לשמש גם כרב הקהילה. התכניות של הרב הורדן היו קצרות מועד יחסית, לשנתיים ותו לא, אך לבקשת בני הקהילה האריך מעת לעת את שבתו עמם עוד ועוד שנים ומועדים, עד שהצטברו לעשר שנות רבנות על יהודי שבדיה.

הרב גריימן בשיעור תורה טיפוסי

הגרי"מ לאו בביקור בסטוקהולם. שני מימין, הרב חיים גרייזמן, מאחוריו נראה הרב מאיר הורדן

סתם לגיבוש פנימי. גם בשבת אנו מקיימים סעודה שלישית מפוארת. יש מקווה מהודר ורשימת כשרות מעודכנת. בהחלט יש אפשרות לחיות חיים אורתודוכסים בשבדיה, מבחינת מסגרת".

חשוב להבין, מטעים הרב נחמן, כי כל יהודי שבדי ממוצע הוא בעל זהות יהודית חזקה מאוד עם סולי-דאריות גבוהה לבני עמו. גם אם הוא לא ישתמש בשירות הקהילה ולא יבוא לבית הכנסת ובכלל לא יזדקק לקהילה, הוא ישלם סכום כסף נכבד כדי להיות חבר הקהילה ולשמור על זיקת שייכות מובהקת ליהדותו ולו באמצעות תשלום דמי חברה. "טוב לו לדעת שהקהילה פועלת ושקיימים שירותי יהדות ודת, גם אם הוא לא נעזר בהם".

משנה עתים

"כשאנחנו באנו לשבדיה כדי לראות את המקום ולתור את הארץ, באנו לכאן בקיץ", מספר הרב חיים גרייזמן, שליח חב"ד בשטוקהולם, "אני יליד ארץ ישראל ואשתי ילידת צרפת, שבדיה נראתה לנו קרובה יחסית גם לישראל וגם לצרפת. נחתנו כאן בחודש אב, בתקופה היפה ביותר, כשהמשמש זורחת כל היום וכמעט כל הלילה, האווירה נחמדה והאנשים חביבים ופתוחים ונינוחים. כשנחתנו כאן כדי להשתקע ולהתחיל לעבוד זה היה בחודש טבת, בשיא החורף, הגענו למדינה חשוכה וקרר ונפגשנו עם אנשים אפרוריים משהו וסגורים, ממש עולם אחר".

"גם בואנו לשטוקהולם התקבלנו באדיבות על ידי הזרמים האורתודוכסים ובנימוס מאופק על ידי הפוליטיקאים המנהלים את הקהילה. הם אמרו שאנו חופשיים לפעול ללא הפרעה אך גם ללא סיוע. היום, אחרי שנים של פעילות, יש לנו ברוך השם יחסים טובים עם כל ראשי הקהילה היהודית".

פעילותו של הרב גרייזמן, נעשית עצמאית ולא תחת חסות הקהילה אך בשיתוף פעולה עם הקהילה. "יש התעניינות גדולה לכל ענין של יהדות. אמת היא שהמצב אינו מזהיר וקיימת גם התבוללות גדולה וגם מנטאליות שבדית שמתייחסת בשליליות לכל סממן דתי, אבל הניצוץ היהודי מתעורר. יהודים מחפשים אידישקייט ומעוניינים לשמוע ולהתקרב".

כמעט ישיבה

"אין מוסדות חינוך תורניים ולא היתה תשתית מספיקה של ביקוש ודרישה כך שאוכל להקים מוסדות חינוך שכאלו", אומר הרב הורדן שעזב את שטוקהולם, "יש בית ספר יהודי אחד מעורב לכל היהודים שבו לומדים גם ילדים שאינם נחשבים ליהודים מבחינה הלכתית. לא הצלחתי למצוא מספיק ילדים כדי לפתוח ולו כיתת לימוד נפרדת ליהודים בלבד. אי אפשר להקים מוסד שלם לארבעה וחמישה ילדים. כשהיו הילדים צעירים, עד לגיל בר מצוה הם ישבו בבית ולמדו תורה מפי אביהם... כשהבן הבכור גדל והגיע לגיל ישיבות החזרנו את המשפחה ארצה ועוד נשארתי להתגורר בשבדיה והייתי ארבע שנים נוסע מתמיד על קו הטיסות של שבדיה-ישראל".

"אכן, נושא מוסדות החינוך הוא נקודת התורפה של הקהילה", נאנח הרב יצחק נחמן, "לכן אנו תומכים

יצחק נחמן, "המדינה היא לא רק חילונית אלא אפילו אנטי-דתית. כאן המציאו את החילוניות וממילא יש כאן הרבה בעיות עם הסממנים השליליים המתירניים של הדברים החילוניים, שבאכסניה מכובדת זאת לא הייתי רוצה להרחיב בהם, אך ללא כל ספק המתירנות הזאת משפיעה על היהודי והשפעות הסביבה ניכרות באורח החיים, פעם פחות ופעם יותר".

"כמו שיהודי הגר במדינה דתית, גם אם לא של הדת היהודית, יהיה מטבע הדברים פחות מתירני ופחות חילוני כי החברה והסביבה משפיעים ללא כל ספק, הוא הדין להפך, אנו מזהים את המתירנות והחילוניות של הסביבה גם בתוכנו, לצערי", מקונן הרב נחמן.

הקרח הפשיר - -

הרב גרייזמן מכיר היטב את התפיסה השבדית הגורסת כי אין להתבלט. "היהודים מפוזרים בכל העיר ולא גרים בריכוזיות. בהדלקת נרות החנוכה הציבורית הראשונה שעשינו כשבאנו לשבדיה, אמרו לנו כולם כי השתגענו. הציבור כאן מחונך מן השורש שאין לבלוט ושרצוי ומומלץ להנמיך קומה ברחוב ואילו אנו באנו בזקיפות קומה".

"התוצאה הייתה למעלה מכל השערה. באו מאות יהודים לחזות בהדלקת נרות החנוכה, שעשינו על חנוכייה מקרח בשביל האטרקציה. היום כבר לא צריך אטרקציה וזה האירוע הציבורי-יהודי הגדול ביותר הנערך ברחובה של עיר בשבדיה במשך השנה. סבורני שדווקא בגלל המנטאליות הקבועה השוללת התבלטות, גוברת ההתרגשות מאירוע שכל כולו פרסומי ניסא ובנוי על התבלטות, בגלל השוני החרף שבדבר".

סדר יומו של הרב גרייזמן נפתח בשש בבוקר. את תפילת שחרית הוא מתפלל במנין הקבוע שבבית הכנסת האורתודוכסי. אחר כך הוא פונה למשרדו הנמצא במרכז הקהילתי היהודי ומתחיל בעבודת הפצת היהדות. שיעורי תורה מתקיימים לאורך כל

בילדים ובנוער שייצאו ללמוד במדינות אחרות. יש בתי ספר יהודים עם שירות של מטבח כשר לילדים עד כיתה ט'. מעבר לגיל זה אנחנו תומכים בילדים שימשיכו ללמוד בישיבה מחוץ למדינה".

הרב מספר כי נעשו בעבר מספר נסיונות להקים מסגרת לימודית תורנית לנערים ובחורים והם כשלו. "אין עדיין אפשרות, למרות שאנו מנסים להתקדם לקראת הקמת בית מדרש או ישיבה. במקביל להמשך הפעילות לפתוח ישיבה, אנו מפתחים את בית המדרש. מעבים תוכניות לימודים בעוד יהדות. מארגנים הרבה פעילויות לנוער. יש ערבי חיזוק עם שירי הרב שלמה קרליבך, ישנה אגודת סטודנטים יהודית פעילה שאנו תומכים בה".

הכל מותר

"היהודים השבדים מושפעים לא מעט מתרבות החשיבה השבדית ומהאווירה המקומית וזה יוצר אמביוולנטיות מסוימת", מסביר הרב הורדן, "מצד אחד היהדות חשובה להם מאוד והם מרגישים תחושת שייכות עמוקה ליהדות גם אם למעשה אינם שומרי תורה ומצוות ולא מקפידים על קלה כחמורה. מצד שני במדינה כמו שבדיה שהיא ערש החילוניות ויצואנית המתירנות לכל העולם כולו, אין זה מובן מאליו כלל להיות איש דתי. המדינה כאן מאוד סקולארית ואנטי דתית, נגד כל דת מכל סוג. יש לכך השפעה מהותית גם על האוכלוסייה היהודית".

"אם ארה"ב נחשבת למשל למדינה מאמינה באופן כללי ושם שמים שגור בפי הגויים כדבר טבעי מאליו, בשבדיה לא מזכירים שם שמים ואמונה נחשבת שם למזרזרת. זה המחסום הקשה של כל מי שרוצה להגביר את היהדות במדינה. גישת היסוד היא גישה ששוללת כל זיקה לדת".

גם רבה הנוכחי של שטוקהולם נתקל במנטאליות הזאת. "העם השבדי הוא עם חילוני במהותו עד כדי כך שעצם החילוניות היא הדת כאן", מסביר הרב

ההגבלות החוקיות המחייבות נוכחות של רופא בשעת עריכת הברית. אחרי הברית הציע הרב אלטבא לבחור יהודי שהשתתף בברית להניח תפילין. הצעיר אמר כי ישמח מאוד להניח תפילין מאחר ומעודו לא הניח תפילין. לשאלת הרב אלטבא מדוע לא הניח תפילין השיב הצעיר כי הוריו לא ערכו לו בר מצוה מאחר ואינו מהול והם לא רצו להקדים בר מצוה לברית מילה. הרי יש סדר בחיים...".

"המוהל הניח לו תפילין ועל המקום נדברו לערוך לו ברית מילה במועד מוסכם. לאחר זמן מה שוב הבאנו את המוהל מצרפת, התכנסו בקליניקה רפואית מוסמכת של יהודי רופא-כירורג שאותו פגשתי בצפון

◆ האם 'הדת החילונית' גורמת לפעמים לרצות לעזוב את המדינה?

"לא אומר ששקלנו לעזוב את הקהילה, אך בהחלט יש כאן הרבה מאוד סוגיות הדורשות פתרונות מורכבים", משיב הרב יצחק נחמן לשאלתנו, "יהודי שמגיע לכאן צריך להשתמש לא אחת עם פשרות, צריך לעשות בזה שימוש זהיר ומושכל, אך נקרים על דרכנו מצבים שבהם אנו נאלצים להסתייע בפשרות שלעצמי הייתי מעדיף לא להשתמש בהן ולא להסתמך עליהן. צריך לדעת ולהתייעץ עם גדולי ישראל כדי להחליט היכן חובה להתעקש והיכן ניתן להתגמש. אולם אני מעריך ואולי גם יודע שזאת התלבטות המאפיינת

היום, אם שיעורים לרבים, אם שיעורים פרטיים ליחידים. יש שיעור בגמרא לישראלים, יש שיעור קבוע בחומש, בפרשת השבוע. כמו כן אני מכין ילדים לבר מצוה".

ילדיו של הרב גרייזמן לומדים בבית הספר היהודי המקומי, על פי החוק אסור להשאיר אותם בבית לחינוך על ידי ההורים וחיבים לשלוח אותם לבית ספר. כמה פעמים בשנה אנו שולחים אותם לצרפת להורי אשתי. אחרי הצהריים לומדים הילדים בחיידר השלוחים' באינטרנט".

פורשים כנפיים

מי שמתחזק בשמירת תורה ומצוות, יעבור לרוב לארץ או לארה"ב, מסביר לנו הרב הורדן. יהודי שומר מצוות שעובד כל השבוע מתקשה להסביר לבוס שלו שהשבת נכנסת בשתיים ועליו לעזוב את העבודה לפחות בשתיים עשרה נניח. ובמוצאי שבת עליו לחכות עם כל המשפחה עד לשתיים עשרה בלילה כדי לעשות הבדלה, אלו לא חיים אידיאליים לשומר תורה ומצוות, לכן מי שכבר מתחזק בהתקרבות ליהדות המעשית, אם הוא יכול לעזוב את שבדיה - הוא עוזב".

"אם היו נשארים כאן כ-30 מהמשפחות שהתחזקו ביהדות והחלו לשמור תורה ומצוות בעשור האחרון, הייתה הקהילה המקומית מתחזקת לאין ערוך וזה היה עוזר גם להם שהם לא לבד וגם לקהילה", מסביר הרב גרייזמן הפועל בשבדיה במלוא המרץ, "אבל מי שמתחזק עוזב, מה שגורם לקהילה להישאר במצבה, למרות ההצלחה עם היחידים".

קושי נוסף המגביל את היהודים השבדים הוא איסור השחיטה הקבוע בחוק. "מכיון והשחיטה אסורה בשבדיה היינו מייבאים בשר מאנגליה, זה כמובן הופך את החיים ללא הכי פשוטים, על אף שזכינו ועשינו מערכת כשרות ויש רשימת כשרות מכובדת היום של מוצרים מגוונים, הדברים הבסיסיים עדיין קשים. הצלחתי לקדם את הנושא לקראת הסדרה חוקית של היתר שחיטה ליהודים, אבל לא הצלחתי להשלים את זה", אומר הרב הורדן.

ולא רק על השחיטה יצא הקצף. "יש כאן הרבה כוחות בפרלמנט שרוצים לאסור לבצע ברית מילה באדם עד בואו לגיל 18", מספר הרב יצחק נחמן, "אנו פועלים שלא תיאסר ברית המילה, די לנו בכך שהשחיטה היהודית אסורה ואנו נאלצים לייבא בשר כשר ממדינות אחרות. שבדיה היא חלק מהשוק המשותף ואנו נעזרים בזה כדי ללחוץ על המדינה והשלטונות שלא ייאסרו ברית מילה".

"יש לי מקררים ענקיים וגם מקום אחסון שאני שוכר במיוחד לאחסנת אוכל כשר", מתאר הרב גרייזמן בנינוחות מפתיעה, "למרות שיש רשימת כשרות שמסייעת רבות לקהילה המקומית, הרבה מהמוצרים שברשימה אינם מבוססים על חלב ישראל או על פת ישראל ולא ברמת מהדרין, מה שמחייב אותנו להיערך מבעוד מועד בכמויות של אוכל". לא מדובר רק במזון למשפחתו של הרב גרייזמן. על שולחנם סועדים מדי סעודת שבת כחמשה עשר אורחים.

"מאות יהודים באו לחזות בהדלקת נרות החנוכה שעשינו על חנוכייה מקרח". הרב גרייזמן בהדלקה

"יש כאן הרבה כוחות בפרלמנט שרוצים לאסור לבצע ברית מילה באדם עד בואו לגיל 18", מספר הרב יצחק נחמן, "אנו פועלים שלא תיאסר ברית המילה, די לנו בכך שהשחיטה היהודית אסורה ואנו נאלצים לייבא בשר כשר ממדינות אחרות. שבדיה היא חלק מהשוק המשותף ואנו נעזרים בזה כדי ללחוץ על המדינה והשלטונות שלא ייאסרו ברית מילה".

המדינה באחד מביקורי באזור ושם בוצעה הברית כהלכה וכחוק...".

"בצפון שבדיה הייתי בחנוכה כשנסעתי להדליק שם נרות חנוכה. היינו די צריכים להזדרז בהדלקת נרות חנוכה בנקודה הכי צפונית בעולם, כי השמש שזורחת בחנוכה בשעה עשר שוקעת באחת וחצי בצהריים, כלומר בערב... התאספו 30 יהודים והספקנו להדליק את נרות החנוכה בהתרגשות לפני השקיעה, משם הכרתי את הכירורג שסייע לנו בעריכת הברית".

עבודתו של כל יהודי הנמצא במקום מרוחק מיהדות עם קהילה שיש בה נסיבות רבות ושונות".

יש סדר בחיים

גם האירועים הפרטיים מנוצלים להטמעת ערכי היהדות. "כשערכנו ברית מילה לבנו עשינו זאת ברוב פאר וחגיגות. הבאנו מצרפת את המוהל הרב אלטבא, שהוא יהודי חרדי וגם רופא כך שהוא עונה גם על

הרב יצחק נחמן בשיעור עם בני נוער בבית הכנסת

המגבעת או הכיפה בקסקט, אולם בסך הכל אין מתיחות אנטישמית מסוכנת. "קיימים מתחים פוליטיים כשבארץ יש מתיחות בטחונית עם הרבה הרוגים בצד הפלסטיני, יכולים להיות אירועים מקומיים כאן בשבדיה, אך ברחוב של כל יום ויום אין מתח".

היהדות השבדית אינה צומחת למרומים, אך מעשירה את הקיים. "יש שני מניינים יומיים של תפילת שחרית, אך הם מבוססים על ניצולי השואה ובני הדור הקודם", מסכם הרב הורדן, "תחילה חשבנו שהמניינים ידעו, ברוך השם הם קיימים אך אם לסמוך על בני הדור הצעיר העתידי אינו משיבוע רצון מחמת העבודה שמי שמתחזק פורש כנפיים ועוזב לארץ אחרת. ההתבוללות אוכלת קשה ביושבי הארץ היהודים, כמו רוב הקהילות הקטנות באירופה שעל פי כל תחזית הם בדרך להיחמק בגלל שיעור מוגזם ומזעזע של 90% התבוללות המכלה את הקהילה מבתוכו".

"יש כאן אהדה ליהודים ולישראל, אלא שאנשים לא יכולים לקום ביום אחד ולעזוב את חייהם. יש בעלי בתים שפיתחו עסקים ובנו בשבדיה חיים שלמים. אבל בהחלט הרבה בעלי בתים מודאגים מההתפתחות העוינת במדינה המשולבת בהתגברות האסלאם. יש כאן להערכת חצי מיליון מוסלמים באוכלוסיה של תשע מיליון וזה משפיע. בעיר הדרומית, מלמה, זה יותר בולט".

"רואים בעין כיצד המצב נהיה יותר חמור אם כי הדאגה המכרסמת טרם החריפה למצב חירום של לקום ולעזוב. התקווה שלי היא כי את הילדים הם יחנכו להיות שומרי תורה ומצוות, לדבוק במסורת שלנו ולהתקדם לעלות לארץ ישראל. זה מה שאני שואף אליו ללא הרף בשיחותיי עם היהודים כאן".

"שם, בצפון המדינה, פגשתי קיבוצניק ישראלי בן 63 שנענה בשמחה להצעתי להניח לו תפילין ואמר כי זו הפעם הראשונה בחייו. הוא היה צריך להגיע מארץ הקודש לצפון העולם כדי להניח תפילין".

נחבאים על הכלים

ישנה פעילות מבורכת מאוד של תנועת בני עקיבא ופעילות מסורה של חב"ד, על ידי הרב חיים גרייזמן שמפיח רוח חיים בקהילה היהודית. מכל מחזור שנתי עולים כמה ללמוד בארץ. ההורים של הנערים תומכים בגישה הזאת. יש צמאון חזק לשמיעת דברי תורה ושיעורים בהשקפה יהודית, כמובן שהשיעורים מותאמים לרמת ההשכלה היהודית שאינה גבוהה. "שיעור בדף היומי אי אפשר עוד לייסד במדינה, אבל אולי עם הזמן", אומר אחד הרבנים.

הרב יצחק נחמן, רבה הראשי של סטוקהולם

"יהודי שבדיה חשים סולידאריות עצומה לישראל ויש להם קשר רגשי בל ינותק עם הארץ. לרבים מהם דירות ונכסים בישראל.

זה שאינם יוצאים מגדרם להילחם בשבדיה למען דעת קהל אוהדת לישראל כמו שהלוביסטים האמריקאים עושים בווינגטון זה בגלל המנטאליות השבדית, רבים כאן הם ניצולי שואה או בניהם של ניצולי שואה ששיקמו את חייהם בשבדיה אחרי המלחמה וגדלו על התפיסה כי עליהם לחיות בשקט, לא להתבלט ולא לבלוט, כדי לא לעורר את חמת הגויים".

התגברות האסלאם בכל מדינות אירופה מורגשת גם בשבדיה אם כי לא בצורה בולטת. ישנם אזורים ערביים מובהקים ש'עדיף מאוד' לא להיראות שם כיהודי ורצוי להמיר את

עלילת האיברים

השבדים לא אנטישמים!

בשבועות האחרונים רעשה וגעשה מדינת ישראל מזעם וחרון אף על ראשי המדינה השבדית שלא הוקיעו בגלוי עיתון שפרסם כי חיילי צה"ל סוחרים באיברים של פלסטינים. עד כדי כך ששר החוץ השבדי שאמור היה לבקר בישראל ביטל את ביקורו.

השאלה היא האם באמת נמנה העם השבדי על העמים השוטמים את העם היהודי או שמדובר בויכוח נקודתי ספציפי על מגבלות חופש הביטוי הנחשב לערך מקודש בשבדיה.

לדעתו של הרב יצחק נחמן, רבה של סטוקהולם, "שבדיה אינה נגד יהודים דווקא אלא נגד כל סוגי הדתיים. הכתבה על סחר באיברים פורסמה בעיתון שלא כל כך נחשב. זה עיתון שהרבה פעמים נוהג להוציא את ישראל בצורה הכי שלילית שיש והפעם הם לקחו את זה עוד צעד".

עוד אומר רבה של סטוקהולם, כי "ללא ספק, המתיחות שנוצרה בין מדינת ישראל לשבדיה, יוצרת גם מתיחות לקהילה. באופן רשמי שיגרה הקהילה מחאה מנומקת ומפורטת למערכת העיתון, לממשלה השבדית ולכל הרשויות. כתבנו שפרסום עלילת הכזב אינה מקובלת עלינו. הלכתי לרדיו והתראיינתי בתוקף נגד פרסום העלילה, הסברתי שזה איום אך גם מכאיב שעייתונים בשבדיה מעזים להדפיס דברים כאלו ללא מורא".

"עם זאת, לא מדובר באנטישמיות. בעיתון יש כמה וכמה אנשים שמאז ומעולם מאוד מתנגדים למדינת ישראל והם אנטי-ציונים, אנטישמיים. הם רק נגד הציונות שהיא לדעתם 'אפרטהייד' נגד הערבים".

את הנקודה הזאת מרחיב הרב מאיר הורדן, רבה לשעבר של סטוקהולם. לדבריו, "האוכלוסייה השבדית מזדהה תמיד עם מי שנחשב ונתפס כצד החלש, זו הסיבה שבסכסוך הישראלי-פלסטיני הם נוטים לטובת הפלסטינים. העניין הוא שמרוב נטייה לטובת הצד 'החלש' הם נסחפים וכותבים בצורה שחרגה מעבר לכל פרופורציות, אבל זאת לא אנטישמיות ולא זאת ההגדרה. כל העניין הוא שאנחנו נתפסים החזקים שפוגעים בחלשים. פרסום העלילה היא דוגמה אופיינית לכך שמרוב להיטות להגן על החלש, הם לא מסתכלים לבדוק עובדתית מה נכון ומה לא".

האם קיימת אנטישמיות ברחוב השבדי?

"למען האמת, השבדי הממוצע לא יודע בכלל שאני יהודי", אומר הרב גרייזמן, "הם מזהים יהודי עם כיפה, אבל אני בחליפה ומגבעת, את זה הם לא מכירים. הם חושבים שאני מוזר, זה כן. הרוב מבלבלים אותי עם כת ההיימיש ופונים אלי בשאלות על הכת. אחרים שואלים אם אני אקדמאי, או עובד בקרקס, או יווני אורתודוקסי. אמנם, המוסלמים יודעים היטב שאני יהודי, הם מכירים את הדמות היהודית המקורית. התלבושת מסייעת לי מאוד בזיהוי יהודים הפונים אלי ויוצרים קשר, אם במרכזי קניות, אם ברכבת, אם באוניברסיטה".

אלחנן בינדר